

With this in mind, the purpose of the article is an attempt to study the philosophical impact of international standards on state-formation of national policy in Ukraine.

Despite the importance of factors of international standards and practices nation-state functioning, in the perspective of their own national dimension than large magnitudes of various borrowings from international practice, you should always focus on the specifics of a particular nation-state tradition. After that, in a particular nation-state may not coincide with the general practice of the international community may not be a phenomenon that does not coincide with the generally accepted standards accommodating with a negative effect. Each dimension of national policy has certain traits as a result of many political, economic, cultural and social determinants. You must understand and multidimensional impact of international standards in the functioning of the state to the national dimension of political life.

Key words: *international standards, creation of the state, national policy, law, philosophy of law.*

УДК 1:316.4

*В. О. Копилов, доктор філософських наук, професор;
О. В. Прудникова, кандидат філософських наук*

ІНФОРМАЦІЙНА КУЛЬТУРА ЯК КУЛЬТУРА ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА: СУЧАСНА КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ

Проаналізовані сучасні концептуальні підходи до розуміння сутності інформаційної культури. Показано, що сучасна інформаційна культура характеризується мережесим принципом функціонування та поширення, віртуальним характером, короткочасною, спонтанною формою подання інформації.

Ключові слова: *інформаційне суспільство, інформаційна культура, інформаційні технології, інформаційні системи.*

Постановка проблеми. Постіндустріальний стан людської цивілізації правомірно пов'язують із розвитком інформаційного суспільства — суспільства, рівень якого вирішальною мірою визначається кількістю і якістю накопиченої інформації, її свободою та доступністю. Виникнення інформаційного суспільства нерозривно пов'язане з усвідомленням фундаментальної ролі інформації у суспільному розвитку, розглядом у широкому соціокуль-

турному контексті таких феноменів, як інформаційні ресурси, нові інформаційні технології, інформатизація.

Аналіз наукових джерел і публікацій свідчить, що існуючі публікації з проблеми інформаційної культури констатують наявність величезного емпіричного матеріалу, актуальність і значущість цієї проблеми, підвищення її ролі в системі управління суспільними процесами. Разом з тим саме поняття «інформаційна культура» остаточно не з'ясоване і тлумачиться по-різному через наявність низки методологічних підходів. Ці проблеми намагаються вирішити фахівці як у галузі інформатики, кібернетики, педагогіки, психології, так і в галузі філософії, щоправда, значно менше.

У ситуації, що складається сьогодні, виникла необхідність у глибокій розробці категорії «інформаційна культура» і проблем, пов'язаних з формуванням інформаційного суспільства. Цілком очевидно, що з метою забезпечення комплексності усвідомлення сутності й змісту інформаційної культури виникає необхідність проаналізувати особливості концептуалізації розуміння культури інформаційного суспільства, що і є метою даної статті¹.

Як зазначалося раніше [1], формування концепцій інформаційного суспільства було обумовлено стрімкими змінами в технологічній сфері, що призвело до домінування цивілізаційного підходу до історичного процесу, що, у свою чергу, дозволяє фіксувати різні стадії цивілізаційного розвитку людства шляхом технологічного прогресу. Обґрунтування Д. Беллом існування доіндустріального, індустріального та постіндустріального суспільства, Е. Тоффлером — «першої», «другої» й «третьої» хвилі, П. Дракером — капіталістичного й посткапіталістичного суспільства, Р. Інглгартом — модернізації та постмодернізації, по суті, означало побудову комплексної теорії суспільної еволюції, теорії прогресу.

У новій соціокультурній ситуації кордони між центром і периферією стають проникними, розмитими, а такі основоположні для культури модернізму поняття, як «культурне ядро» й «культурна матриця», втрачають свій первісний зміст. Класична культура структурувалася навколо безперервного пошуку «єдиного», «буття», «першооснови», посткласична ж демонструє відсутність генетичної осі як глибинної структури і спочатку припускає гетерогенність, антигенеалогічність, темпоральну мінливість. Провідним став принцип множинності, зрівнювання — семантичного та аксіологічного — всіх вхідних у культуру компонентів (світоглядів, світовідчуттів, позицій), який проектується і на мистецтво, і на науку, і на політику, і на філософію. Саме ж

¹ Тема даної статті безпосередньо пов'язана з філософськими дослідженнями в межах комплексної цільової програми НДР, яку здійснює кафедра культурології Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

поняття істини як принципу відповідності знання об'єктивному стану світу виявляється розмитим і несвоечасним, неактуальним.

Така залежність була відзначена ще в 1976 р. у книзі Ж. Дельоза і Ф. Гваттарі «Різома», згодом включеної у переробленому вигляді у другий том монографії «Капіталізм і шизофренія. Тисяча плато» [2]. Автори розглядали культури, що мають горизонтально-вертикальну ієрархію, як «дерев'яні». Ті ж культурні системи, структури яких позбавлені регулярності, що дозволяє прогнозувати їх розвиток, і спираються на хаос, безлад, випадковість як провідні принципи організації, були позначені як «ризоматичні». Усі існуючі в ризоматичних системах смисли — автономні або такі, що взаємодіють один з одним — і породжувані цими смислами моделі виступають на різних рівнях, площинах, «плато» і підкоряються іншому, децентралізованому, можливо, більш універсальному принципу структурування реальності. Їх характерними особливостями, за Ж. Дельозом і Ф. Гваттарі, виступають принципи зв'язку, гетерогенності і множинності, як нелінійної процесуальності, не пов'язаної з Єдиним, не налаштованої на першообраз, першоелемент та існуючої як сукупність різних (іноді різнорідних) елементів, скріплених у єдиному модусі.

На думку дослідників, основні характеристики культури інформаційного суспільства пов'язані з підвищенням ролі і значення людини у розвитку інформаційного суспільства як суб'єкта виробництва й активного суб'єкта історії. Особливе значення людини в усіх процесах розвитку суспільства, заснованого на знанні, було визначено вже Д. Беллом, який фактично сформулював ті основні риси принципово нового суспільства, які, по-перше, не будуть ніким оскаржені і стануть основою всіх наступних теоретичних побудов, і, по-друге, будуть відображати трансформації насамперед соціальної та культурної сфери. Цими рисами стали [3, 4]:

- в економічному секторі: перехід від виробництва товарів до розширення сфери послуг;
- у структурі зайнятості: домінування професійного та технічного класу;
- осьовий принцип суспільства: центральне місце теоретичних знань як джерела нововведень і формулювання політики;
- майбутня орієнтація: особлива роль технології і технологічних оцінок;
- прийняття рішень: створення нової «інтелектуальної технології».

Д. Белл охарактеризував ті особливості культури, де сфера відчуттів, емоцій і моральності, а також інтелекту, що прагне впорядкувати ці почуття, набуває все більш автономного характеру, ініціюючи зміни, опосередковано пов'язані з економічними і соціальними процесами.

У «суперіндустріальному суспільстві», «надіндустріальній цивілізації», на думку авторів, культура знаходить високий рівень інновативності, по-

чинаючи характеризуватися: демасифікацією й дестандартизацією всіх сторін політичного та економічного життя; трансформацією характеру праці та міжособистісних відносин, що змінюють систему цінностей і орієнтацій людини на психологічні, соціальні та етичні цілі; «персоналізацією» — орієнтацією культури та суспільства на кожну людину, що втрачає при цьому риси «масовізованого індивіда». Ця «демасифікована» культура повинна відрізнятися високим рівнем інновативності й складності, що безпосередньо пов'язано з індивідуалізацією й дестандартизацією різних сторін політичного та економічного життя.

Персоналізація являє собою орієнтацію культури та суспільства на кожну людину, коли остання втрачає риси «масового індивіда», і обумовлена тим, що в інформаційному суспільстві виникає новий інтелектуальний клас, «представники якого на політичному рівні виступають як консультанти, експерти або технократи» [5].

Демасифікація й дестандартизація всіх сторін політичного та економічного життя, а також персоналізація культури виділяються як домінуючі якості культури й американським публіцистом і соціологом Е. Тоффлером, який представив у своїх широко відомих роботах «Шок майбутнього» (1970), «Доповідь про екоспазм» (1975), «Третя хвиля» (1980) концепцію «постіндустріального суспільства», або, за визначенням автора, «суперіндустріального суспільства», «надіндустріальної цивілізації». Е. Тоффлер показав, що в новому суспільстві під індивідуальні споживчі потреби підлаштовується і культура, специфіку якої він описує в категоріях «приспосовання до зростання життєвого рівня» й «удосконалення технологій», що дозволяють знизити собівартість культурних продуктів навіть за умови введення їх різних варіантів [6, с. 290]. Таким чином, як вважає Е. Тоффлер, рівень споживаної культури стає іншим: масова культура продовжує існувати як унікальний механізм, що володіє компенсаторною й рекреативною активністю, задовольняючи потреби значної частини суспільства, однак вона перестає бути єдиною культурою, що утримує монополію на масову свідомість. Елітарна ж культура втрачає своє значення класово чужої й недоступної масам, і навпаки, починає виконувати роль культурного зразка й займає в ієрархії цінностей гідне місце. Саме цей феномен Е. Тоффлер і позначає як індивідуалізацію особистості і демасифікацію культури.

Таким чином, є всі підстави стверджувати, що культура інформаційного суспільства безпосередньо пов'язана з формуванням так званих постеконічних цінностей. «Постеконічне суспільство», на думку П. Дракера [7], долає традиційний капіталізм і всі процеси відчуження, сприяючи формуванню нової системи цінностей сучасної людини. Зміна характеру праці та міжособистісних відносин призводить до трансформації системи цінностей

і переорієнтації людини на психологічні, соціальні, культурні та етичні цілі. На рівні суспільства подібними проявами нових ціннісних установок стали вимоги громадськості, висловлені на адресу компаній, щоб ті вирішували, окрім економічних, також і соціальні завдання. Про це, на думку Е. Тоффлера, свідчать спроби виробити кількісний критерій соціальної діяльності [8], причому цінності не просто змінюються, а «подрібнюються», супроводжуючи процеси соціальної дестандартизації. При цьому, на переконання Е. Тоффлера, може навіть спостерігатися конфлікт цінностей між різними суспільними групами. Настільки радикальні зрушення в соціальній структурі постіндустріального суспільства, безумовно, пов'язані зі стрімким прискоренням технічного прогресу, який опосередковує перехід до якісно нового стану всього суспільного цілого.

Економічний достаток і безпека, підвищення рівня освіченості суспільства, як відзначають дослідники, продовжують проявляти себе як фактори постійної видозміни життя [9, с. 161–165]. У подібних обставинах людина стає більш вільною — у реалізації повсякденних потреб, у спілкуванні та освіті, у пристрасті до розваг і збільшенні вільного часу, в одязі, танцях, навіть у нових способах лікування, мета яких — вивільнення свого «Я». На думку вчених, та філософія гедонізму, яка була характерною для суспільства 1960-х рр., до 1980–1990-х рр. зазнала суттєвих змін і сьогодні успіх асоціюється не з володінням речами, а з якістю життя. При цьому гедоністична етика 1960-х рр. з її активним опором пуританству та відчуженню праці, безоглядним зануренням у масову культуру — «еротично-психопатичну» — змінюється помірними ідеалами, засудженням «споживчої всеїдності», неприйняттям урбанізованого й стандартизованого життя. «Культ духовності та спортивного розвитку замінив собою контркультуру, толерантне й екологічне «просте життя» зайняло місце пристрасті до володіння; нетрадиційна медицина, заснована на застосуванні медитації, трав, спостереження за власним організмом і своїми «біоритмами», вказує на дистанцію, яка відокремлює нас від hot гедонізму в первісному його варіанті» [9, с. 163–173].

Ведучи мову про інформаційне суспільство не можна не розглядати його як продукт політичної культури. Однією з особливостей інформаційного суспільства, на думку дослідників, є його «штучність», виникнення не внаслідок стихійного розвитку, де держава підтримувала політичною участю сформовані національні економіки і корпорації, а в результаті цілеспрямованої діяльності держави. Цей соціум, на думку А. Турена, стає підсумком рішень, політики та програм, а не природної рівноваги [10], іншими словами, «програмоване» суспільство відрізняється насамперед зростанням ролі політичної влади. «Що стосується інформаційної глобальної економіки, — зазначає М. Кастельс, — то вона... є надзвичайно політизованою...

Швидкі технологічні зміни поєднують підприємницькі інновації і продумані державні стратегії підтримки досліджень та цільових технологій. Країни, що постраждали від власної ідеології, бачать, як їх технологічне становище швидко погіршується порівняно з іншими. Таким чином, формування нової економіки, заснованої на соціально-економічних змінах та технологічній революції, певною мірою залежить від політичних процесів, що відбуваються в державі, в тому числі ініційованих нею самою [11, с. 103].

Як зазначалося у попередніх авторських публікаціях, значна участь у процесах формування інформаційного суспільства більшою мірою обумовлена тим, що даний тип суспільства пов'язаний із глобальними процесами і без міждержавних зв'язків тут обійтися неможливо [12]. Крім того, інформатизація національної держави як досить капіталомісткий процес не може здійснюватися поза державних управлінських, економічних і політичних рішень. Нарешті, створення інформаційного суспільства — це процес, що відповідає не тільки світовим трендам розвитку, а й тенденціям розвитку національних держав. Саме тому формуються національні концепції входження в інформаційне суспільство, існують альтернативні моделі інформаційного суспільства, серед яких найбільшою національною своєрідністю відрізняються американська, японська, німецька, сингапурська, фінська, шведська, індійська [13].

Характерно, що саме у сфері інформаційних технологій розгортається найбільш активна боротьба за право керувати «культурними інтересами» людства, яка стає такою ж напруженою і гострою, як і боротьба за території і ринки збуту в рамках індустріальної культури. У цей час, як зазначає О. Костіна, «кожен будинок стає полем битви» [14, с. 84]. Шоу-бізнес виступає як така ж виробнича сфера, як і економіка. До кінця 90-х рр. XX ст. сфери впливу на ринках культурної індустрії були поділені між шістьма найбільшими транснаціональними корпораціями, які визначають світову інформаційну політику. Характерно, що всі вони є власниками голлівудських студій, які стали об'єктами глобального значення, сприймаючи їх як «майстерні ідей», що визначають політику, естетику і формат усіх інших рівнів культурної індустрії — супутникового та радіомовлення, кабельних мереж, звукозапису, видавничої діяльності. Ця боротьба глобального масштабу виступає як боротьба за право визначати і здійснювати власну культурну політику.

Цей принцип існування інформації як виробничої сфери та продуктивної сили суспільства, описаний ще Е. Тоффлером, що розглядає інформацію в цивілізаціях Третьої хвилі як один із головних видів сировини, причому невичерпний [6, 15], стає головним аргументом у такому виді міжнародного протистояння, як інформаційні війни. У своїй типології інформаційних

війн Тоффлер, якому належить пріоритет в описі цього феномену, принципово розрізняє війни аграрні, які велися за територію, а також війни індустріальні, що розгорталися навколо засобів виробництва, від війн Третьої хвилі до війн інформаційного століття, які можуть вестися засобами обробки й породження знань та інформації [16].

Сучасні війни, як зазначають численні сучасні дослідники, існують як віртуальні кібервійни, що ведуться у просторі інтернет-мережі, початковим і основним призначенням якої була реалізація розробленої Пентагоном програми для оптимізації управління запуском ракет [17, 18]. Це був прорив у технічних засобах, що функціонують у режимі обробки гігантських обсягів статистичної інформації. Він почався після Другої світової війни, яка розкрила необхідність централізації ресурсів і оптимізації управління новими видами озброєння.

Під впливом нових вимог до технологій змінюються і культура мислення, яка функціонує в гранично функціональному режимі, і культура соціального управління, де особливо перспективною стає соціополітична кібернетика. Сфера політичного уявляється зникаючою, оскільки в перспективі єдиним достовірним джерелом варіантів стратегічних рішень, що стосуються можливостей мирного і воєнного розвитку, будуть супутникові та комп'ютерні системи [19].

Проблему політики П. Вірільо пов'язує з проблемою швидкості. Він зазначає, що сучасна демократія скоро поступиться місцем іншому виду політичного устрою — «дромократії» — «влади швидкості», де диктатура влади, яка ґрунтується на диктатурі швидкості, породила революційні зміни в системах озброєння, що пододала кордони геополітичних утворень — культур і цивілізацій, і що перетворила їх у «глобальне село». П. Вірільо вважає, що генетичною передумовою розвитку не тільки сучасних технологій, а й сучасної культурної індустрії є мілітаризм, оскільки основними складовими успіху будь-якої військової кампанії виступають інформація та швидкість її отримання. Війна через нові технології розвиває у людини штучну здатність сприйняття, розширюючи її можливості, що демонструють, зокрема, засоби виявлення — радары, які не мають потреби більше ані в актуальному об'єкті, ані в безпосередньому баченні. Військові технології, насамперед засоби візуальної військової розвідки, П. Вірільо вважає генетичною першоосновою такої форми масової культури, як кіно, об'єднаного з війною загальною «естетикою зникнення» і здатністю технологічного продукування образів [20].

Наступною особливістю культури інформаційного суспільства є віртуалізація життя. Оскільки інформація, що транслюється в режимі online, де події в реальному часі і в часі презентації практично збігаються, володіє

особливим ефектом реальності, остільки цей «ефект присутності» дозволяє створити ілюзію достовірності факту. Тим часом довільність і предзаданість, що обираються для трансляції фрагментів дійсності, утворюють віртуальну реальність. Досить реалістичні соціологічні моделі сучасності на базі поняття віртуальності були створені практично одночасно в Німеччині А. Бюлем і М. Паетау, в Канаді — А. Крокером і М. Вейстеймом. На їх думку, в інформаційному суспільстві як «віртуальному суспільстві» обчислювальна техніка стала виконувати функції виробництва «дзеркальних» світів. Як аналоги реальних соціальних процесів функціонують віртуальні системи відтворення суспільства: політичні акції в мережі Інтернет, інформаційні диверсії, що змінюють показники на валютних ринках і біржах, спілкування з персонажами комп'ютерних ігор, мережеве життя симуляційних персонажів. Подібна віртуалізація соціального стає наслідком використання суспільством нових форм комунікації для самовідтворення. Очевидним є зв'язок даних моделей з концепцією Н. Лумана [9], де «аутопойезис» як відтворення соціальності за допомогою мережевих акцій трактується як першопричина структурної диференціації системи, що реагує на появу віртуальних аналогів реальних комунікацій.

Створення віртуальної реальності, осмисленої як симуляційної реальності, стало предметом дослідження і теоретиків постмодернізму, насамперед Ж. Бодрійяра в його фундаментальній праці, виданій у Парижі у 1981 р. «Симулякри і симуляція» («*Simulacres et simulation*»). Ця праця, по суті узагальнивши у єдину теорію більш ранні дослідження як самого Бодрійяра, так і численні дискусії з проблеми референції знаку в кіномистецтві, які були ініційовані ще в 1920-ті рр. Р. Канудо, Л. Деллюком, В. Ліндсеєм і продовжені з новою силою у 1960-ті рр. П. Пазоліні і У. Еко. Ж. Бодрійяр показав, що наслідком процесу розкладання інформації стає втрата потреби в її отриманні і, навпаки, посилення залежності від технічних засобів, здатних заміщати реальність її подобами. По суті, у сучасному суспільстві засоби масової комунікації і функціонують як системи, що створюють множинні інваріанти, альтернативні константній реальності, де зміст повідомлення нейтралізується і руйнується, де реальність замінюється симулятивно її знаками, які складають гіперреальність [21–23]. У результаті — зворотно пропорційна залежність між збільшенням інформації і зростанням сенсу. Причину цих процесів, наприклад, Ж. Бодрійяр вбачає в абсолютній невідповідності інформації та сигніфікації, де сфера інформації постає як суто технічний засіб, подібний до коду. Реальність, дубльована допомогою репродуктивних матеріалів, випаровується, «стає алегорією смерті, але самим цим руйнуванням вона і зміцнюється, перетворюється на реальність

для реальності: гіперреальність» [23]. І якщо в часи модерну всі комунікаційні системи розглядалися насамперед як джерело інформації про справжню реальність, як спосіб розширення власного простору і часу, як засіб єднання людей, то в епоху постмодерну саме мас-медіа здійснюють симуляцію, що характеризує сучасну культуру в цілому: симуляцію маси, історії, тілесності, часу, простору, реальності і відповідно симуляцію комунікації, інформації й сенсу [19]. У цих обставинах провідною функцією засобів масової інформації виступає їх здатність до формування гіперреального як реально-го без витoku і без реальності.

Уявляється, що створюване сьогодні людиною семіотичне і символічне середовище, яке починає поступово замінювати традиційно опозиційну культурі природу, стає новою онтологічною реальністю. Сьогодні культура настільки підпорядкувала собі природу, що її доводиться штучно відновлювати «як одну з культурних форм» [24, с. 505]. Це середовище, що має власні онтологічні характеристики — «кіберпростір» і «позачасовий час» (М. Кастельс), є настільки специфічним, що виявляє здатність до підпорядкування своєму впливу всіх інших семіотичних систем, не дозволяючи їм існувати у власних онтологічних кордонах. Письмова культура виступала як інша система, можливо більш висока за семантичними й аксіологічними показниками, по відношенню до безписьмової, однак вона співіснує з останньою практично на рівних і не втручається в її семіотичний простір. Мережева ж культура підпорядковує своєму впливу і культуру слова, і культуру письма, принципним чином трансформуючи їх внутрішню структуру.

Таким чином, як **висновок**, відзначимо, культура є механізмом, який виробляє, зберігає й передає інформацію. По суті, культура, як справедливо вважає О. Михайлюк, — це своєрідний мультифункціональний «інформаційний комплекс» [25, с. 130]. Культура інформаційного суспільства порівняно з культурою суспільства індустріального володіє цілою низкою особливостей: мережевим принципом функціонування та поширення, віртуальним характером, короткочасною, спонтанною, «бліповою» формою подачі інформації. У межах даної культури об'єктивно змінюється значення і роль особистості, активність якої ґрунтується не зовнішніми спонукальними стимулами діяльності, а переважно внутрішніми. Більше того, саме становлення цієї системи виявляється обумовленим не тільки матеріальним прогресом, але й зміною ціннісних орієнтацій особистості, налаштованої на творчість, розвиток і самовдосконалення. Номо sapiens, «людина розумна», перетворюється у Номо communicans — «людину комунікаційну». Комп'ютерні мережі, віртуальна реальність, високі технології і технологія взагалі позбавляють сенсу питання про культурну належність людини [25, с. 132–133].

ЛІТЕРАТУРА

1. Прудникова О. В. Культура інформаційного суспільства: ключові концептуальні підходи до розуміння сутності / О. В. Прудникова // Вісн. Нац. ун-ту «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»: Серія: філософія, філософія права, політологія, соціологія / редкол.: А. П. Гетьман та ін. – Х.: Право, 2014. – № 4 (23). – С. 57–66.
2. Делез Ж. Тысяча плато. Капитализм и шизофрения / Жиль Делез, Феликс Гваттари; пер. с фр. и послесл. Я. И. Свирского. – Екатеринбург: У-Фактория; Москва: Астрель, 2010. – 892 с.
3. Белл Д. Социальные рамки информационного общества / Д. Белл // Новая технократическая волна на Западе / под ред. П. С. Гуревича. – М.: Прогресс, 1986. – С. 330–342.
4. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество: опыт социального прогнозирования / Даниел Белл; пер. с англ. под ред. В. Л. Иноземцева. – М.: Academia, 2004 (ОАО Можайск. полигр. комб.). – 783 с.
5. Bell D. The Coming of Post-Industrial Society. A Venture in Social Forecasting / D. Bell. – N. Y., 1973. – 234 p.
6. Тоффлер Э. Шок будущего / Э. Тоффлер; пер. с англ. – М.: АСТ, 2001. – 557 с.
7. Drucker P. F. Post-capitalist society / P. F. Drucker. – N. Y.: HarperBusiness, COP, 1993. – 232 с.
8. Toffler A. The Adaptive Corporation / A. Toffler. – Aldershot: Gower, 1985. – 348 p.
9. Липовецки Ж. Эра пустоты: Эссе о современном индивидуализме / Жиль Липовецки; пер. с фр. В. В. Кузнецова. – СПб.: Владимир Даль, 2001. – 330 с.
10. Touraine A. Pourrions-nous vivre ensemble? Egaux et différents / A. Touraine. – Paris: Editions Fayard, 1997. – 320 p.
11. Кастельс М. Информационная эпоха: Экономика, общество и культура / М. Кастельс; пер. с англ. под науч. ред. О. И. Шкаратана. – М.: Гос. ун-т. Высш. шк. экономики, 2000. – 606 с.
12. Прудникова О. В. Глобальні соціокультурні процеси й інформаційна культура / О. В. Прудникова // Освіта і наука в Україні: матеріали всеукр. конф. 21–22 черв. 2013 р., м. Дніпропетровськ. Ч. 2 / наук. ред. О. Ю. Вислицький. – Д.: Роял Принт, 2013. – С. 209–211.
13. Скиден У. Глобальный вызов Бангеманна: о международной программе Европейской комиссии по интеграции городов в информационное общество / У. Скиден // Информ. о-во. – 1999. – № 4. – С. 11–12.
14. Костина А. В. Культура информационного общества: тенденции и противоречия развития / А. В. Костина // Вестн. Рязан. гос. ун-та им. С. А. Есенина. – 2009. – № 24. – С. 72–98.
15. Тоффлер Э. Метаморфозы власти: знание, богатство и сила на пороге XXI века / Элвин Тоффлер; пер. с англ.: В. В. Белокосков и др. – М.: АСТ, 2009. – 668 с.

16. Тоффлер Э. Война и антивоина: Что такое война и как с ней бороться. Как выжить на рассвете XXI века / Элвин Тоффлер, Хейди Тоффлер ; пер. с англ. М. Б. Левина. – М. : АСТ : Транзиткнига, 2005. – 412 с.
17. Кіслов Д. В. Сучасні медіа та інформаційні війни : монографія / Д. В. Кіслов. – 2-ге вид. – К. : Леся, 2013. – 239 с.
18. Марунченко О. П. Інформаційна війна у сучасному політичному просторі : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02 «Політичні інститути та процеси» / О. П. Марунченко. – О., 2013. – 17 с.
19. Прудникова О. В. Культура як інформаційно-комунікаційна система: системно-синергетичний вимір / О. В. Прудникова // Вісн. Нац. ун-ту «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія : Філософія, філософія права, політологія, соціологія / редкол. : А. П. Гетьман та ін. – Х. : Право, 2013. – №3 (17). – С. 54–64.
20. Вирильо П. Информационная бомба: стратегия обмана / Поль Вирильо ; пер. с фр. И. Окунева. – М. : Фонд науч. исслед. «Прагматика культуры» : Гнозис, 2002. – 190 с.
21. Бодрийяр Ж. Прозрачность зла: сб. эссе / Ж. Бодрийяр ; пер. с фр. Л. Любарской и Е. Марковской. – 4-е изд. – М. : Добросвет, 2010. – 257 с.
22. Бодрийяр Ж. Реквием по масс-медиа / Ж. Бодрийяр // Поэтика и политика. – СПб. : Алетейя, 1999. – С. 193–226.
23. Бодрийяр Ж. Символический обмен и смерть / Ж. Бодрийяр ; пер. с фр. С. Н. Зенкина. – 3-е изд. – М. : Добросвет : КДУ, 2009. – 389 с.
24. Кастельс М. Становление общества сетевых структур / М. Кастельс // Новая постиндустриальная волна на Западе : Антология / под ред. В. Л. Иноземцева. – М. : Academia, 1990. – С. 492—505.
25. Михайлюк А. В. Развитие информационных технологий и изменение облика культуры / А. В. Михайлюк, С. В. Быкадоров // Гілея : науковий вісник : зб. наук. пр. / голов. ред. В. М. Вашкевич. – К. : ПП «Видавництво «Гілея», 2014. – Вип. 84 (5). – С. 130–134.

ИНФОРМАЦИОННАЯ КУЛЬТУРА КАК КУЛЬТУРА ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЩЕСТВА: СОВРЕМЕННАЯ КОНЦЕПТУАЛИЗАЦИЯ

Копылов В. А., Прудникова Е. В.

Проанализированы современные концептуальные подходы к пониманию сущности информационной культуры. Показано, что современная информационная культура характеризуется сетевым принципом функционирования и распространения, виртуальным характером, кратковременной, спонтанной формой подачи информации.

Ключевые слова: *информационное общество, информационная культура, информационные технологии, информационные системы.*

INFORMATIONAL CULTURE AS A CULTURE OF INFORMATION SOCIETY: MODERN CONCEPTUALIZATION

Kopylov V. A., Prudnikova O. V.

Demonstrated that post-industrial state of human civilization is rightly associated with the development of the information society — a society which level to a great extent determined by the amount and quality of information accumulated, its freedom and accessibility. The emergence of the information society is inextricably linked to knowledge of the fundamental role of information in social development, consideration of broader socio-cultural context of such phenomena as information resources, new information technologies, information.

It is shown that the situation prevailing today in the humanities, there is a need to develop a deep category «information culture» and the problems associated with the formation of information society is to ensure awareness of the complexity of the nature and content of information culture in the article is the objective to analyze features of conceptualizing cultural understanding of the information society. Conceptualization of the information society and information culture was due to rapid changes in the technological field, which led to the dominance of civilized approach to the historical process, which in turn allows you to record different stages of the development of civilization and human culture through technological progress.

We prove that in modern social and cultural situation borders between center and periphery become permeable, blurred, and such fundamental culture of modernism thing as «cultural core» and «cultural matrix» lose their original meaning. Classical culture around structural continuous search for «single», «being», «primordial» Post-classical demonstrates the same lack of genetic axis as the deep structure and initially assumes heterogeneity and temporal variability. Lead was the principle of plurality, bonding — semantic and axiological — of all of the components of culture (philosophies, attitude, position), which is designed and art, and science, and politics, and philosophy. The very same notion of truth as correspondence principle objective state of knowledge the world is vague and untimely, irrelevant.

It is shown that the main characteristics of cultural information society related to the growing role and importance of human development in the information society as the subject of production and an active player in history. Of particular importance in all human processes of a society based on knowledge have been identified D.Bellom which effectively formulated are the main features of a radically new society that, at first, will not be challenged by anyone and will form the basis of all these theoretical constructs and, Secondly, the transformation will reflect primarily the social and cultural sphere. These features are: the economic sector: the transition from the production of goods for expansion of services; in employment: the dominance of professional and technical class; axial principle of society: the central theoretical knowledge as a source of innovation and policy formulation; Future orientation: the special role of technology and technology assessments; decision-making: the creation of a new «intellectual technology».

It is proved that the culture of information society directly associated with the formation post-economic values. Post-economic society overcomes traditional capitalism and all the processes of alienation, helping to create a new value system of modern man. The changing nature of work and interpersonal relationships leads to the transformation of values and reorientation to human psychological, social, cultural and ethical goals. At the level of society such displays new values of the public demands were made by us to companies that are solved, except for economic and also social problems. These are attempts to develop a quantitative criterion of social activity, and values are not just changing, and «crushed», accompanying social processes destandardization. This may even occur a conflict of values between different social groups. Such radical changes in the social structure of post-industrial society, of course, connected with the rapid acceleration of technological progress, which mediates the transition to a qualitatively new state of total social whole.

Substantiated that the impact of new requirements for information technology and changing culture of thinking, which operates in an extremely functional mode, and the culture of social control, which is especially promising socio-political cybernetics. Scope political seems disappearing because in the future the only reliable source options strategic decisions concerning possibilities of peace and war, are satellite and computer systems.

Suggested that man created today semiotic and symbolic environment that is beginning to replace traditional opposition Culture becomes a new ontological reality. Today culture is so subjugated nature, it has to artificially restore as one of the cultural forms. This environment with its own ontological characteristics — «cyberspace» and «timeless time» is so specific that reveals the ability to subjugate their influence all other semiotic systems, not allowing them to exist in their own ontological boundaries. Written culture acted as another system may higher for the semantic and axiological terms, in relation to not written, but it coexists with the latter almost equal and does not interfere with its semiotic space. Network culture is subordinate to its influence and culture of speech, writing and culture, fundamentally transforming their internal structure.

It is concluded that within the Information Culture Information Society objectively changing meaning and role of the individual, the activity of which is funding external incentives of the driving, but mainly internal. Moreover, it is becoming the system appears due not only material progress but also changes in value orientations of individual, customized creativity, development and self-improvement. Homo sapiens, «wise man» turns into Homo communicans — «human communication.» Computer networks, virtual reality, technology and technology in general makes little sense for the issue of cultural ownership rights.

Key words: *information society, information culture, information technology, information systems.*

